

Μελοδύσσεια: μια μουσική ιστορία για νέους. Το νέο εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Μεγάλης Μουσικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος «Λίλιαν Βουδούρη»

<http://melodisia.mmb.org.gr>

Μαριάννα Αναστασίου

Μουσικολόγος - Υπηρεσίες Διαδικτύου

Σύλλογος οι Φίλοι της Μουσικής
Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος "Λίλιαν Βουδούρη"
Βασ. Σοφίας & Κόκκαλη, Αθήνα
τηλ. 210 7282771, fax: 210 7259196
manastasiou@megaron.gr
<http://www.mmb.org.gr>

1. Εισαγωγή

Η Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος «Λίλιαν Βουδούρη» του Συλλόγου Οι Φίλοι της Μουσικής, ανταποκρινόμενη στις διαμορφούμενες απαιτήσεις στην εκπαίδευση, ολοκλήρωσε και παρέχει ελεύθερα στο διαδίκτυο ένα νέο διαδραστικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο **Μελοδύσσεια: μια μουσική ιστορία για νέους**.

Η «Μελοδύσσεια» είναι μια διαδικτυακή διαδραστική εφαρμογή για την Ιστορία της δυτικοευρωπαϊκής μουσικής από τον Μεσαίωνα μέχρι σήμερα. Το πρόγραμμα αποσκοπεί να εισάγει και να εξοικειώσει με την κλασική μουσική τους μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τους σπουδαστές ωδείων, καθώς όσους αγαπούν τη μουσική και βρίσκονται στα πρώτα στάδια της γνωριμίας τους με αυτή μέσω της μελέτης σημαντικών συνθετών, έργων και μορφών που θεωρούνται σταθμοί στην εξέλιξη της δυτικοευρωπαϊκής έντεχνης μουσικής.

Το πρόγραμμα έλαβε εξαιρετικά του σχόλια από το Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και εντάχθηκε από το Υπουργείο, ως υποδειγματικό υλικό στο πρόγραμμα «Ψηφιακό Σχολείο» <http://digitalschool.minedu.gov.gr> μέσω του οποίου προβάλλεται και προτείνεται σε όλους τους Έλληνες μαθητές.

Η Μελοδύσσεια, που είναι ειδικά φτιαγμένη για το ελληνικό κοινό καθώς αποτελεί πρωτότυπη δημιουργία στην ελληνική γλώσσα, εκπονήθηκε από το επιστημονικό δυναμικό της Μουσικής Βιβλιοθήκης, με την αμέριστη και γενναιόδωρη χορηγία της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος. Για την υλοποίηση του προγράμματος χρησιμοποιήθηκαν πρωτότυπα κείμενα, ηχητικά παραδείγματα από συναυλίες από το αρχείο του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών και εικόνες από έντυπα της Βιβλιοθήκης και μεγάλα μουσεία για τα οποία η Βιβλιοθήκη εξασφάλισε τα δικαιώματα χρήσης. Περιλαμβάνονται 469 αυθεντικά κείμενα, 800 εικόνες, 203 ηχητικά παραδείγματα, 131 κείμενα λεξικού, 741 συνδεδεμένες λέξεις και 147 κείμενα για εκπαιδευτικά παιχνίδια.

2. Στόχοι του προγράμματος

- ✓ Να δημιουργηθεί ένα ζωντανό και διαδραστικό εργαλείο για την διδασκαλία της Ιστορίας της Μουσικής στα ελληνικά, προσβάσιμο από την τάξη, το ωδείο ή το σπίτι.
- ✓ Να αφυπνιστεί το ενδιαφέρον των μαθητών για μια μουσική παράδοση, την οποία

συχνά θεωρούν «βαρετή», «ξένη», «παρωχημένη», «δύσκολη».

✓ Να λειτουργήσει διαθεματικά θέτοντας αυτή τη μουσική στο γενικότερο πλαίσιο του σχολικού προγράμματος της δευτεροβάθμιας, αλλά και των τελευταίων τάξεων της πρωτοβάθμιας, εκπαίδευσης, συνδέοντάς την με τα μαθήματα της Ιστορίας, της Γλώσσας και των Επιστημών.

✓ Να αξιοποιήσει και να διαθέσει σπάνιο υλικό της Βιβλιοθήκης, μέσω της ψηφιοποίησής του, σε άλλες ομάδες πέραν του ακαδημαϊκού κοινού.

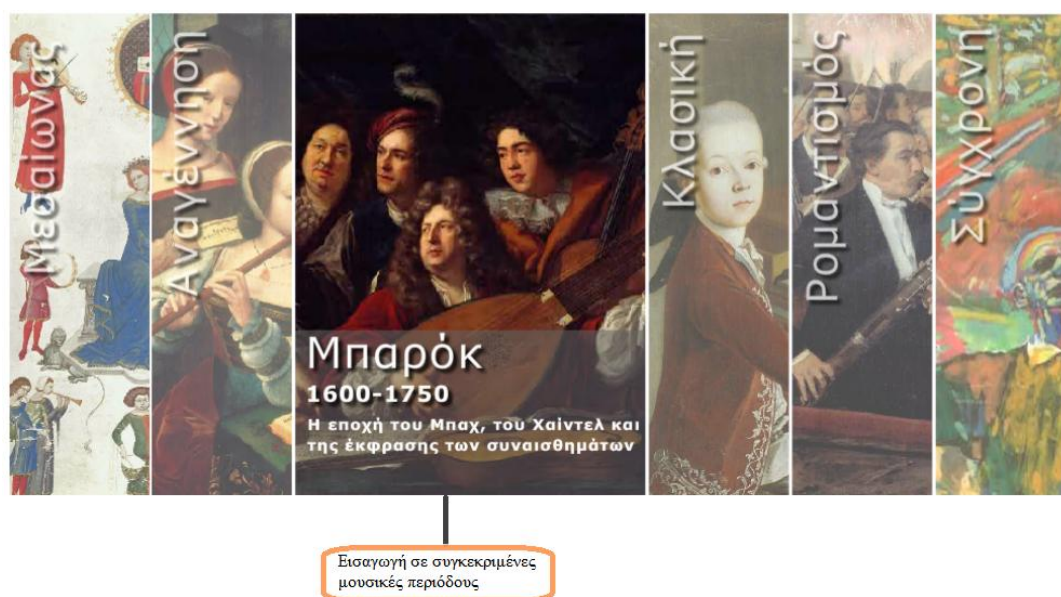
✓ Να φέρει τον εκπαιδευτικό της μουσικής σε επαφή με τις υπηρεσίες και δυνατότητες της Βιβλιοθήκης, αλλά και να διευκολύνει την διαδικασία της διδασκαλίας, καθώς όλο το υλικό (ήχος, βίντεο, εικόνες, κείμενα) είναι συγκεντρωμένο σε αυτή την εύκολα προσβάσιμη πηγή.

3. Επεξήγηση των δυνατοτήτων πλοήγησης του προγράμματος Μελοδύσσεια

A. Μενού επιλογών

B. Μουσικές περιόδους

Γ. Επιλογές με περιοδικό χαρακτήρα

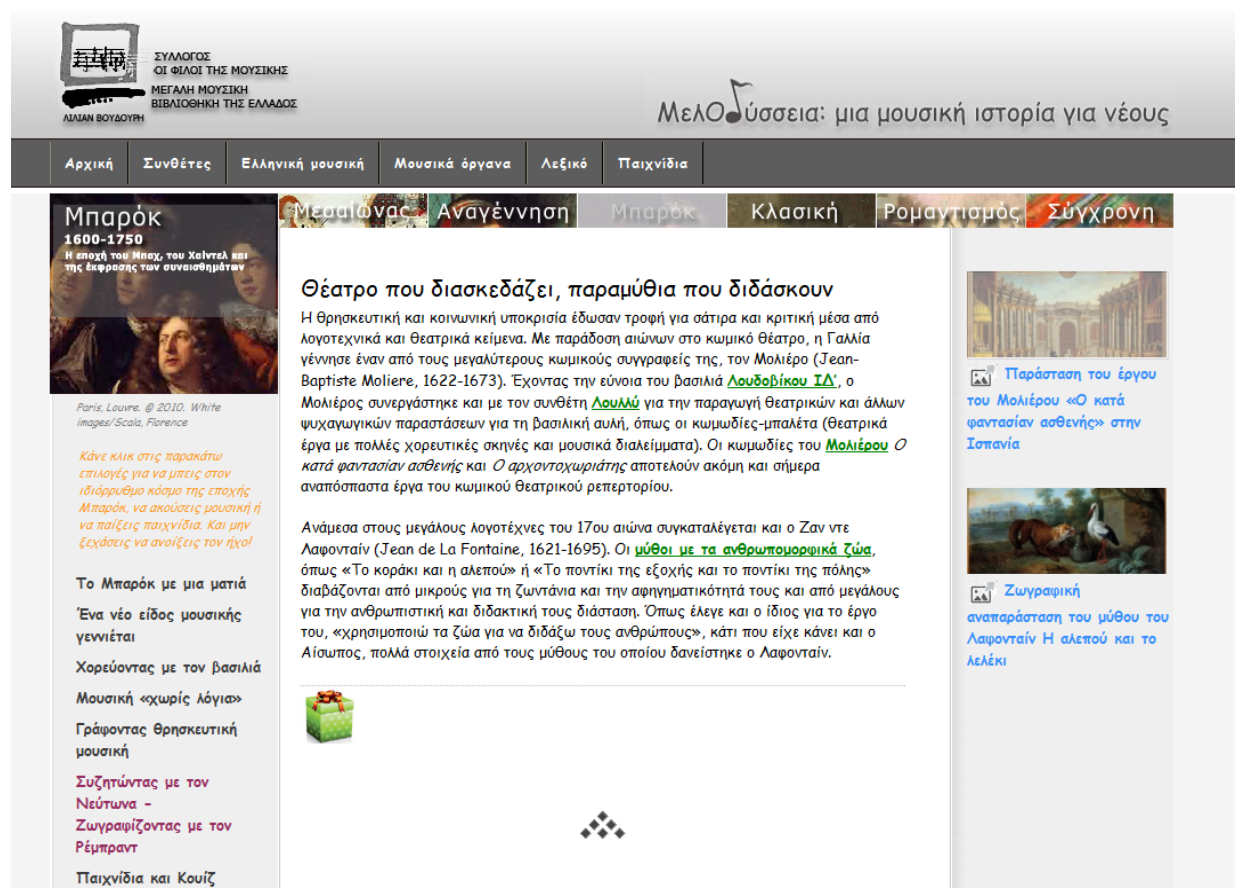

Β. Μουσικές περίοδοι (κεντρικό τμήμα της αρχικής οθόνης)

Μέσω του διαδικτυακού ψηφιακού προγράμματος *Μελοδύσσεια: μια μουσική ιστορία για νέους*, ο επισκέπτης της εφαρμογής (μαθητής, εκπαιδευτικός, φιλόμουσο κοινό) μπορεί να παρακολουθήσει την εξέλιξη της μουσικής δημιουργίας από τα μεσαιωνικά χρόνια -την εποχή δηλαδή που έχουμε τα πρώτα σωζόμενα δείγματα μουσικής γραφής- μέχρι σήμερα. Η αφήγηση χωρίζει την ιστορία της μουσικής σε 6 συμβατικές περιόδους μέσα από τις οποίες περιγράφεται η δημιουργία και εξέλιξη των κυριότερων μουσικών ειδών και μορφών σε συσχέτιση με τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές συνθήκες που συνέβαλαν στη διαμόρφωσή τους. Έτσι η μουσική τοποθετείται στο πλαίσιο μεγάλων φιλοσοφικών και κοινωνικών ρευμάτων και συνδέεται διαθεματικά με τις εξελίξεις στις επιστήμες και στις άλλες τέχνες.

Για παράδειγμα:

Η μουσική δημιουργία των γιγάντων της μπαρόκ εποχής Μπαχ και Χαίντελ παρουσιάζεται παράλληλα με σημαντικά ονόματα στο χώρο της επιστήμης, της φιλοσοφίας και της τέχνης. Με την επιλογή «**Συζητώντας με τον Νεύτωνα-Ζωγραφίζοντας με τον Ρέμπραντ**», ο επισκέπτης μπορεί να διανύσει μια διαδρομή ανάμεσα στα επιτεύγματα του Γαλιλαίου και του Νεύτωνα, τα έργα μεγάλων ζωγράφων όπως ο Βερμέερ και ο Ρέμπραντ, τις θεατρικές κωμωδίες του Μολιέρου, τα αλληγορικά ποιήματα του Λαφονταίν (βλ. παρακάτω εικόνα), και τις ιδεολογικές διατυπώσεις περί ατομικής ελευθερίας και ισότητας του Λοκ. Η αφήγηση ζωντανεύει με πολυμέσα (έργα τέχνης, πορτρέτα, αρχιτεκτονικά μνημεία, μουσικά αποσπάσματα), αλλά και ανέκδοτα (βλ. το σύμβολο). Για κάθε περίοδο υπάρχουν **Παιχνίδια και Κουίζ**.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
ΜΕΓΑΛΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΛΙΑΝ ΒΟΥΔΟΥΡΗ

Μελοδύσσεια: μια μουσική ιστορία για νέους

Αρχική | Συνθέτες | Ελληνική μουσική | Μουσικά όργανα | Λεξικό | Παιχνίδια

Μεσαιώνες | Αναγέννηση | Μπαρόκ | Κλασική | Ρομαντισμός | Σύγχρονη

Μπαρόκ 1600-1750

Η εποχή του Μπαχ, του Χαίντελ και της έκρηξης των συνθετημάτων

Paris, Louvre. © 2010. White Images/Scala, Florence

Κάνε κλικ στις παρακάτω επιλογές για να μπεις στον ιδιόρρυθμο κόσμο της εποχής Μπαρόκ, να ακούσεις μουσική ή να παίξεις παιχνίδια. Και μην ξεχάσεις να αναίξεις τον ήχο!

Το Μπαρόκ με μια ματιά
Ένα νέο είδος μουσικής γεννιέται
Χορεύοντας με τον βασιλιά
Μουσική «χωρίς λόγια»
Γράφοντας θρησκευτική μουσική
Συζητώντας με τον Νεύτωνα - Ζωγραφίζοντας με τον Ρέμπραντ
Παιχνίδια και Κουίζ

Θέατρο που διασκεδάζει, παραμύθια που διδάσκουν

Η θρησκευτική και κοινωνική υποκρισία έδωσαν τροφή για σάτιρα και κριτική μέσα από λογοτεχνικά και θεατρικά κείμενα. Με παράδοση αιώνων στο κωμικό θέατρο, η Γαλλία γέννησε έναν από τους μεγαλύτερους κωμικούς συγγραφείς της, τον Μολιέρο (Jean-Baptiste Molière, 1622-1673). Έχοντας την εύνοια του βασιλιά [Λουδοβίκου ΙΔ'](#), ο Μολιέρος συνεργάστηκε και με τον συνθέτη [Λουλλύ](#) για την παραγωγή θεατρικών και άλλων ψυχαγωγικών παραστάσεων για τη βασιλική αυλή, όπως οι κωμωδίες-μπαλέτα (θεατρικά έργα με πολλές χορευτικές σκηνές και μουσικά διαλείμματα). Οι κωμωδίες του [Μολιέρου](#) *Ο κατά φαντασίαν ασθενής* και *Ο αρχοντοχωριάτης* αποτελούν ακόμη και σήμερα αναπόσπαστα έργα του κωμικού θεατρικού ρεπερτορίου.

Ανάμεσα στους μεγάλους λογοτέχνες του 17ου αιώνα συγκαταλέγεται και ο Ζαν ντε Λαφονταίν (Jean de La Fontaine, 1621-1695). Οι [μύθοι με τα ανθρωπομορφικά ζώα](#), όπως «Το κοράκι και η αλεπού» ή «Το ποντίκι της εξοχής και το ποντίκι της πόλης» διαβάζονται από μικρούς για τη ζωντάνια και την αφηγηματικότητά τους και από μεγάλους για την ανθρωπιστική και διδακτική τους διάσταση. Όπως έλεγε και ο ίδιος για το έργο του, «χρησιμοποιώ τα ζώα για να διδάξω τους ανθρώπους», κάτι που είχε κάνει και ο Αίσωπος, πολλά στοιχεία από τους μύθους του οποίου δανείστηκε ο Λαφονταίν.

Παράσταση του έργου του Μολιέρου «Ο κατά φαντασίαν ασθενής» στην Ισπανία

Ζωγραφική αναπαράσταση του μύθου του Λαφονταίν Η αλεπού και το λελέκι

A. Μενού επιλογών (επάνω τμήμα της αρχικής οθόνης)

Εκτός από την πλοήγηση στις μουσικές περιόδους, ο χρήστης μπορεί να διαβάσει για μεμονωμένους συνθέτες μέσα από την επιλογή «**Συνθέτες**» στο κεντρικό μενού, να πάρει πληροφορίες, να δει εικόνες και να ακούσει τον ήχο των περισσότερων μουσικών οργάνων (επιλογή «**Μουσικά όργανα**»), να διαβάσει για την έντεχνη ελληνική μουσική και τους σημαντικότερους συνθέτες της από τον 19ο αιώνα και μετά (επιλογή «**Ελληνική μουσική**»)

ή να συμβουλευτεί το «Λεξικό».

Αρχική	Συνθέτες	Ελληνική μουσική	Μουσικά όργανα	Λεξικό	Παιχνίδια
--------	----------	------------------	----------------	--------	-----------

Αρχική σελίδα Μουσικών Οργάνων
Μουσικά Όργανα της Δυτικής Ορχήστρας
Έγχωρδα

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΒΙΟΛΙΟΥ

Γενικά

Βιολί

Βιόλα

Βιολοντσέλο

Κοντραμπάσο

ΆΛΛΑ ΔΗΜΟΦΙΛΗ ΕΓΧΩΡΔΑ

Αρπα

Κιθάρα

Κοντραμπάσο

Το κοντραμπάσο

Είναι το μεγαλύτερο και συνεπώς το βαθύτερο σε **ήχο** μέλος της οικογένειας του βιολιού. Ο εκτελεστής είναι αναγκασμένος, λόγω του μεγέθους του, να παίζει όρθιος ή μισοκαθισμένος στην άκρη ενός ψηλού σκαμνιού. Η **μουσική του έκταση** καλύπτει τρεις οκτάβες.

Το **κοντραμπάσο** διαφέρει λίγο από τα άλλα όργανα της οικογένειας του βιολιού. Η πλάτη του είναι πιο ίσια και το επάνω μέρος του ηχείου πιο επικλινές, πράγμα που βοηθάει τον εκτελεστή να το «αγκαλιάζει» καλύτερα όταν παίζει, χαρακτηριστικά που προέρχονται από τη βιόλα ντα γκάμπα.

Αρχικά το κοντραμπάσο είχε τρεις χορδές, σήμερα όμως έχει **τέσσερις** (και καμιά φορά πέντε).

Το κοντραμπάσο είναι το λιγότερο ευέλικτο από τα έγχωρδα της οικογένειας του βιολιού, και γι' αυτό σπάνια του αναθέτουν κάποιο σολιστικό μέρος.

Η τεχνική του πιτσικάτου (δηλ. το παίξιμο χωρίς δοξάρι, με το «τσιμπήμα» των χορδών) χρησιμοποιείται συχνότερα στο κοντραμπάσο απ' ό,τι στα άλλα έγχωρδα με δοξάρι, και ο ήχος που παράγεται είναι γεμάτος και πλούσιος. Αυτός είναι ένας από τους κύριους λόγους που το κοντραμπάσο εμφανίζεται συχνά σαν ρυθμικό όργανο σε διάφορα χορευτικά συγκροτήματα ή στη μουσική τζαζ.

Το κοντραμπάσο εξελίχθηκε τον 16ο αιώνα από το βιολόνε, που ήταν το βαθύτερο σε μουσική έκταση μέλος της οικογένειας της βιόλας ντα γκάμπα και είχε τότε έξι ή επτά χορδές. Μέσα στα επόμενα χρόνια άλλαξε πολλές φορές σε μέγεθος, σχήμα και αριθμό χορδών.

Μέχρι τον 19ο αιώνα, το κοντραμπάσο συνήθως έπαιζε τις ίδιες νότες με το βιολοντσέλο, αλλά μια οκτάβα χαμηλότερα. Όποτε όμως το βιολοντσέλο έπρεπε να παίξει κάποια μελωδία, τότε το κοντραμπάσο «κρατούσε» μόνο του τη γραμμή του μπάσου. Οι σύγχρονοι συνθέτες γράφουν συχνά ανεξάρτητα μέρη για το βιολοντσέλο και το κοντραμπάσο.

 Κοντραμπάσο

 Κοντραμπάσο, μουσική έκταση

 Κοντραμπάσο, οι τέσσερις ανοιχτές χορδές

Γ. Επιλογές με περιοδικό χαρακτήρα (κάτω τμήμα της αρχικής οθόνης)

Μια τρίτη δυνατότητα προσέγγισης του περιεχομένου είναι δυνατή μέσα από τις επιλογές «Μια ξεχωριστή επέτειος», «Μύθοι, αλήθειες και ανέκδοτα» και «Τι άκουγε ο ντα Βίντσι;» Με την πρώτη από τις παραπάνω επιλογές, που ανανεώνεται κάθε μήνα, δίνεται η δυνατότητα να παρουσιάσουμε αφιερώματα σχετικά με σημαντικές μουσικές επετείους. Ελπίζουμε στο μέλλον η επιλογή αυτή να φιλοξενεί εργασίες (συναυλίες, κείμενα, βίντεο κ.λπ.) που έχουν δημιουργήσει οι ίδιοι οι μαθητές, δίνοντάς τους έτσι την δυνατότητα να γράψουν την «δική τους Μελοδύσσεια».

Η επιλογή «Μύθοι, αλήθειες και ανέκδοτα», που επίσης ενημερώνεται περιοδικά, μας δίνει μια άλλη όψη της μουσικής ζωής μέσα από ενδιαφέρουσες ιστορίες και περιστατικά, που παραμένουν σχετικά άγνωστα.

Με την επιλογή «Τι άκουγε ο ντα Βίντσι;» ο μαθητής/ εκπαιδευτικός μπορεί εύκολα να μεταφερθεί στον μουσικό κόσμο των διαφόρων εποχών έχοντας άμεση πρόσβαση σε μουσικά αποσπάσματα, που επίσης προβάλλονται περιοδικά.

4. Άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα της Βιβλιοθήκης στο διαδίκτυο

- ❖ **Επαγγέλματα από τον ευρύτερο χώρο του Πολιτισμού**
<http://ekpedeftiko.sfm.gr>

- ❖ Μια διαδρομή στη σύγχρονη ελληνική ιστορία μέσα από το Αρχείο Μίκη Θεοδωράκη
<http://mikis.mmb.org.gr>
- ❖ Καταγραφή, μελέτη και προβολή της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής": Ψηφιακό Υλικό από τη Θράκη και την Ανατολική Μακεδονία
<http://epth.sfm.gr>
- ❖ Δημιουργία ολοκληρωμένης μονάδας τεκμηρίωσης και προβολής της ελληνικής μουσικής
<http://digma.mmb.org.gr>